

Tehyn näkemyksiä ikäihmisten palveluista

Ikäihmisten palvelujen on oltava laadukkaita ja vaikuttavia. Niiden on edistettävä ikääntyneiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista. Palvelujen lähtökohtana tulee olla luotettavasti ja kattavasti arvoitu yksilöllinen palvelutarve.

Osa ikäihmisestä haluaa asua omassa kodissaan. Tämä on mahdollistettava kattavilla, kotiin tuotavilla ja yksilöllisillä palveluilla sekä kuntoutuksella. Silloin, kun ikäihminen tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa, tulee hänellä olla mahdollisuus asua kodikkaassa ja turvallisessa ympäristössä, jossa hänen avuntarpeeseen vastataan oikea-aikaisesti.

Elämän loppuvaiheessa ihmisellä tulee olla oikeus saada laadukasta saattohoitoa ja palliatiivista eli oireita lievittävää hoitoa. Saattohoitoa ja palliatiivista hoitoa tulee saada yhdenvertaisesti ja kattavasti riippumatta ikäihmisen asuinpaikasta.

Ikäihmisten palvelujen järjestämisessä tarvitaan vahvaa kansallista ohjausta ja valvontaa. Omavalvonta ei yksin riitä ikääntyvien palvelujen asiakasturvallisuuden ja hoidon laadun takaamiseksi.

Ikäihmisten hoito edellyttää koulutetun, osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön

Osaava, riittävä ja hyvinvoiva henkilöstö on edellytyksenä turvallisen ja laadukkaiden palvelujen takaamiseksi. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tutkimusten ja Jyväskylän yliopiston toteuttaman NORDCARE II -tutkimushankkeen mukaan ikäihmisten kotihoidon ja laitoshoidon kehitys on huolestuttava. Henkilöstö on kuormittunut kiireen ja kovan työpaineen vuoksi, joka heikentää heidän työhyvinvointiaan sekä jaksamista. Tällä on vaikutusta hoidon laatuun ja alan vetovoimaisuuteen.

Ikäihmisten hoidon henkilöstöresursseja on lisättävä, jotta kaikille ikäihmisille pystytään turvaamaan laadukkaat palvelut ja henkilöstö jaksaa työssään. Henkilöstön hyvinvoinnista, työterveydestä ja työturvallisuudesta on huolehdittava. Voimavaroja antava työyhteisö ja mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä ovat avaintekijöitä työssä ja alalla pysymisessä. Henkilöstöllä on oltava mahdollisuus tehdä työnsä hyvin ja eettisesti kestäväällä tavalla.

Asiakkaan hoidon tarve ratkaisee henkilöstömitoituksen

Asiakkaiden/potilaiden yksilöllinen palvelutarve ja toimintakyky sekä niissä tapahtuvat muutokset edellyttävät dynaamista henkilöstömitoitusta. Laatusuositukseen (2017) kirjattu yksittäinen vähimmäismitoitustilanne 0,50 ei ole riittävä takaamaan laadukkaita palveluja. Asiakkaiden hoidon tarpeen ja siinä tapahtuvien muutosten tulee olla henkilöstömitoituksen lähtökohtana. Henkilöstömitoituksen arvioimiseen tarvitaan paljon yksityiskohtaista tietoa toimintayksikön asiakkaiden hoidon tarpeesta ja henkilöstön osaamisesta.

Henkilöstömitoitusta arvioitaessa työpanoksella tulee tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten (esim. lähihoitajat, sairaanhoitajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit) välittömään asiakastyöhön kohdentuneita työtunteja.

Riittäväällä henkilöstömitoituksella ja osaamisella on suuri merkitys henkilökunnan työhyvinvoinnin, -turvallisuuden ja oikeusturvan sekä työssä pysymisen kannalta. Henkilöstö vastaa ikäihmisten oikeuksien ja osallisuuden toteutumisesta sekä heitä kunnioittavan toimintakulttuurin kehittämisestä toimintayksikössä ja kotona.

Ikäihmisten palvelujen järjestäjällä on oltava erityisasiantuntemusta ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologien hoito- ja sosiaalityön, geriatrian, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta. Kotihoidossa tulee kiinnittää erityistä huomiota toimintakykyä ylläpitäviin palveluihin ja toimintatapaan. Hoitohenkilöstön kuntoutusosaamista on lisättävä.

Pitkäjänteisen kehittämisen merkitys korostuu

Ikäihmisiä on kuultava teknologian ja digitaalisten palvelujen kehittämisessä. Uudenlaisten palvelujen avulla henkilöstön työpanosta voidaan kohdentaa nykyistä enemmän välittömään asiakastyöhön. Samalla voidaan parantaa ikäihmisten palvelujen turvallisuutta ja saatavuutta, yhtenäistää käytäntöjä sekä hillitä kustannuksia.

Ikäihmisille kehitettävän teknologian, digitaalisten palvelujen ja apuvälineiden tulee olla helppokäyttöisiä, arkeen sopivia ja niiden tulee tukea elämänhallintaa ja toimintakykyä. Uusien ratkaisujen tulee mahdollistaa yhteydenpidon omaisiin ja ystäviin ja vahvistaa osallisuutta. Lisäksi niiden tulee mahdollistaa vaivaton yhteydenotto ammattilaisiin.

Kun julkiset palvelut siirtyvät entistä enemmän sähköisiksi, on huolehdittava niiden helppokäyttöisyydestä ja saavutettavuudesta. Palveluja kehitettäessä on otettava huomioon myös ne ikäihmiset, joilla ei ole esimerkiksi tietokonetta tai älypuhelin käyttöä.

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Mervi Flinkman, Työvoimapolitiittinen asiantuntija, mervi.flinkman@tehy.fi